

Marta Soniewicka
Uniwersytet Jagielloński

Wydarzenia naukowe w Katedrze Filozofii Prawa i Etyki Prawniczej Uniwersytetu Jagiellońskiego w roku akademickim 2009/2010

Katedra Filozofii Prawa i Etyki Prawniczej na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego, której kierownikiem jest prof. dr hab. Jerzy Stelmach zorganizowała w roku akademickim 2009/2010 dwa międzynarodowe sympozja, a jej pracownicy wydali łącznie 8 książek, w tym 4 w języku angielskim i 1 dwujęzyczną w języku niemieckim i angielskim.

Pierwsze z organizowanych przez Katedrę sympozjów, pt. *Law and Biology*, odbyło się w dniach 4–6 grudnia 2009. W konferencji wzięli udział zaproszeni goście z Katedr Teorii i Filozofii Prawa, zaproszeni goście z UJ oraz członkowie Europejskiego Kolegium Doktoranckiego. Sympozjum składało się z dwóch sesji w języku angielskim. W pierwszej sesji pt. *Legal implications of medical advances*, której przewodniczył prof. Jerzy Vetulani, Prof. George Annas z Uniwersytetu w Bostonie przedstawił referat pt. *The Genomics Revolution in the Shadow of Auschwitz: Eugenics, Genism, and Genetic Genocide*, w którym mówił o zagrożeniach związanych z rewolucją w dziedzinie genomiki. Przede wszystkim zwrócił uwagę na kwestie dotyczące założeń eugenicznych związanych z ingerencją w proces ludzkiej prokreacji. W tej samej sesji, dr Marta Soniewicka z Katedry Filozofii Prawa i Etyki Prawniczej UJ przedstawiła referat pt. *Genetic Discrimination – What Is So Unfair About Our Genes?* Wystąpienie dotyczyło rozważań nad tym, czy informacje genetyczne mogą być uzasadnionymi kryteriami różnicowania ludzi, zwłaszcza w dostępie do ubezpieczeń i pracy. Druga sesja tego sympozjum, pt. *Evolutionary approach to the normativity of law*, odbywała się w dwóch turach i przewodniczył jej kolejno dr Bart Du Laing oraz prof. George Annas. Referat pt. *Neurobiological Foundations of Morality* zaprezentował prof. Jerzy Vetulani z Polskiej Akademii Nauk. Wystąpienie prezentowało dokonania z dziedziny neurobiologii, ukazujące biologiczne podstawy zachowań moralnych wśród ludzi. Kolejny referat zaprezentował dr Arthur Dyeve z Centrum Studiów Politycznych i Konstytucjonalnych w Madrycie. Wystąpienie nosiło tytuł *The Implications of Evolutionary Views of Human Nature for Positivist Theories of Law* i omawiało wpływ ewolucyjnych koncepcji natury człowieka na założenia pozytywizmu prawniczego. Dr hab. Bartosz Brożek oraz dr hab. Wojciech Załuski z Katedry Filozofii Prawa i Etyki Prawniczej UJ wspólnie zaprezentowali referat pt. *Is a Biological*

Explication of Normativity Possible?, gdzie rozważali możliwość odniesienia zagadnienia normatywności do ewolucyjnych i psychologicznych założeń dotyczących koncepcji prawa. Dr Bart Du Laing z Uniwersytetu w Getyndze przedstawił referat pt. *Equality in Exchange Revisited: From an Evolutionary (Genetic and Cultural) Point of View*, gdzie prezentował różnice pomiędzy ewolucyjnym a genetyczno-kulturowym spojrzeniem na prawo w kontekście równości wymiany w prawie umów.

Efektom konferencji jest publikacja piątego tomu *Studies in the Philosophy of Law: Law and Biology* pod redakcją J. Stelmacha, B. Brożka i M. Soniewickiej, który ukaże się w październiku 2010 roku nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Jagiellońskiego. Większość z wyżej wymienionych referatów została opublikowana w tomie, do którego napisali teksty również: dr Michał Araszkiewicz z Katedry Teorii Prawa UJ (*Human Genetic Engineering and the Problems of Distributive Justice*), dr Wojciech Cyrul z Katedry Filozofii Prawa i Etyki Prawniczej UJ (*Some Psychological Aspects of Knowledge Management in Legal Practice*), dr Mateusz Stępień z Katedry Socjologii Prawa UJ (*The Question of Non Human Primate Morality*), Julia Stanek z Katedry Filozofii Prawa i Etyki Prawniczej UJ (*Genetic Testing – Present and Future Problems*), Urszula Zarosa z Instytutu Filozofii Uniwersytetu Szczecińskiego (*Animals as Moral Agents*) oraz Radosław Zyzik z Katedry Filozofii Prawa i Etyki Prawniczej UJ (*Neurolaw. A New Paradigm in Legal Philosophy*).

W lipcu tego roku ukazał się także tom czwarty *Studies in the Philosophy of Law: Legal Philosophy and the Challenges of Biosciences* pod redakcją J. Stelmacha, M. Soniewickiej i W. Załuskiego nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Jagiellońskiego. Tom ten jest z kolei efektem specjalnej grupy warsztatowej, zorganizowanej przez Martę Soniewicką i Wojciecha Załuskiego podczas XXIII Światowego Kongresu Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej IVR, który organizowany był przez Katedrę Teorii i Filozofii Prawa UJ w Krakowie w sierpniu 2007 roku. Udział w tej grupie seminaryjnej wzięli, prezentując referaty: prof. Nathan Brett (*Property, Patents and Living Inventions*), prof. Carla Faralli (*Bioethics and Legal Philosophy*), prof. Burton Leiser (*Why Should Anyone Ever Receive a Nobel Prize?*), prof. Jerzy Stelmach, dr Bartosz Brożek (*The Concept of Person*), dr Mateusz Klinowski (*Patents in Biosciences: Ethics or Interests?*), dr Jacek Malczewski (*Voluntary Euthanasia and the Criminal Law*), dr Marta Soniewicka (*Is there Anybody Who Really Wants to Live Forever?*), dr Wojciech Załuski (*Human Nature in the Perspective of Evolutionary Psychology*), dr Michał Araszkiewicz (*Legal Status of Physician-Assisted Suicide from the Point of View of Logic of Vagueness and Theory of Rational Choice*), Tomasz Bacewicz (*Ghost in Shellshock: Hacking into Cyberpunk*), a swój tekst dostarczył także prof. Roman Tokarczyk (*Methodological Foundations of Biojurisprudence*). Większość z tych referatów została opublikowana w tomie, do którego napisali teksty również: prof. Andrzej Elżanowski z Polskiej Akademii Nauk (*The Ethical Significance of Evolution*), prof. Jerzy Stelmach z Katedry Filozofii Prawa i Etyki Prawniczej UJ (*Six Causes of the Dispute over Legal Bioethics*), dr Maciej Dybowski z Katedry Teorii i Filozofii Prawa Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu (*Law and Biotechnology*), dr Agnieszka Giza z Collegium Medicum UJ (artykuł napisany wspólnie z W. Załuskim, *Ethical Problems of Hematopoietic Stem Cells Transplantation*) oraz dr Tomasz Pietrzykowski z Katedry Teorii i Filozofii Prawa Uniwersytetu Śląskiego (*The Roots of Normativity. From Neuroscience to Legal Theory*).

Drugie międzynarodowe sympozjum pt. *The Normativity of Law* organizowane przez Katedrę w roku akademickim 2009/2010 odbyło się 25 czerwca 2010 roku w Krakowie.

W symposium tym udział wzięli zaproszeni goście (w tym: prof. dr hab. Krzysztof Pafecki, dr hab. Jerzy Pisuliński, prof. UJ, dr hab. Fryderyk Zoll, prof. UJ, dr hab. Beata Polanowska-Sygułska, dr hab. Tomasz Stawecki, dr Wojciech Cyrul, dr Mariusz Golecki, dr Tomasz Pietrzykowski) oraz doktoranci z Katedry Filozofii Prawa i Etyki Prawniczej oraz z Europejskiego Kolegium Doktoranckiego. Symposium składało się z dwóch sesji. Pierwsza, w języku angielskim, obejmowała wystąpienie prof. Matthew Kramera Uniwersytetu w Cambridge pt. *Freedom and the Rule of Law*, gdzie prelegent poddawał krytyce różne definicje pojęcia wolności. W trakcie tej sesji, prowadzonej przez prof. Jerzego Stelmacha, wystąpienie pt. *Outline of a Theory of Normativity* zaprezentował również dr hab. Bartosz Brożek, gdzie poruszał kwestie związane z ujęciem normatywności w różnych koncepcjach prawa odwołujących się do psychologii i teorii ewolucji. W trakcie drugiej sesji, w języku polskim, kierowanej przez dra hab. Bartosza Brożka, referat pt. *A jeśli powinność nie istnieje* zaprezentował prof. Jerzy Stelmach, przedstawiając krytyczne uwagi dotyczące przyjmowania założeń normatywnych i normatywności w ogóle. Kolejny referat pt. *Dla czego cokolwiek „powinieneś” – problem normatywności w filozofii Fryderyka Nietzschego* zaprezentowała dr Marta Soniewicka, omawiając w nim problem powinności indywidualnej na gruncie filozofii życia. Dr hab. Wojciech Załuski zaprezentował referat pt. *Kilka uwag o normatywności*, gdzie przedstawił trzy rozumienia pojęcia „normatywność”. Doktorant Europejskiego Kolegium Doktoranckiego Radosław Zyzik, przedstawił referat pt. *Sąd moralny a problem normatywności*, gdzie komentował biologiczne uzasadnienia intuicji moralnych w ujęciu Heidta. Doktorantka Europejskiego Kolegium Doktoranckiego Katarzyna Pałka przedstawiła referat pt. *Przewidywalność szkody jako kryterium normatywnego związku przyczynowego w prawie cywilnym*, gdzie komentowała projekt nowej definicji związku przyczynowo-skutkowego w kodeksie cywilnym i implikacje tej zmiany dla prawa.

Efektym tego symposium będzie publikacja szóstego tomu *Studies in the Philosophy of Law: The Normativity of Law*, która przygotowywana będzie do druku w listopadzie 2010 roku i ukaże się w roku 2011. Oprócz niektórych z wygłoszonych referatów, tom będzie zawierał artykuły nadesłane przez innych naukowców zajmujących się problemem normatywności.

Wiosną tego roku ukazał się również czwarty tom *Krakauer-Augsburger Rechtsstudien: Wettbewerb der Staaten – Wettbewerb der Rechtsordnungen*, pod redakcją J. Stelmacha i R. Schmidta, nakładem wydawnictwa Wolters Kluwer. Tom zawiera teksty niemieckich i polskich naukowców i jest efektem wspólnego symposium, które miało miejsce w 2008 roku w Augsburgu. Podobne polsko-niemieckie sympozja odbywają się cyklicznie co dwa lata i są owocem wieloletniej współpracy Wydziału Prawa i Administracji UJ oraz Wydziału Prawa Uniwersytetu w Augsburgu. Kolejne symposium będzie organizowała Katedra Filozofii Prawa i Etyki Prawniczej UJ w październiku tego roku w Krakowie. Będzie ono poświęcone tematowi granic interpretacji prawniczej.

W roku 2010 została oddana do druku wspólna monografia autorstwa J. Stelmacha, B. Brożka, M. Soniewickiej i W. Załuskiego pt. *Paradoksy Bioetyki Prawniczej* (Wolters Kluwer Polska, 2010), która ukaże się w październiku 2010 roku. Jest to zbiór esejów poświęconych zagadnieniom bioetycznym (takim jak: problem argumentacji bioetycznej, śmierć, osoba w prawie, feminizm, prokreacja medycznie wspomagana, genetyka, eutanazja, seksualność itd.), i związanym z nimi problemom prawnym.

Poza tym, w Katedrze Filozofii Prawa i Etyki Prawniczej przygotowywane są liczne prace magisterskie, rozprawy doktorskie oraz rozprawy habilitacyjne. Obecnie w Katedrze jest 18 doktorantów, z czego dwie osoby mają już złożone rozprawy (obecnie

na etapie recenzji), cztery kolejne oczekują na wyznaczenie recenzentów. Rozprawa habilitacyjna dr W. Załuskiego dotycząca założeń teorii ewolucji w prawie (pt. *Ewolucyjna filozofia prawa*) ukazała się w kwietniu 2009 roku i została obroniona w 2010 roku (czerwiec 2010). Książka ta została jednocześnie wydana w języku angielskim w wydawnictwie Edward Elgar (pt. *Evolutionary Theory and Legal Philosophy*).

Ponadto w roku 2010 ukazała się monografia dr Marty Soniewickiej pt. *Granice sprawiedliwości, sprawiedliwość ponad granicami*, nakładem wydawnictwa Wolters Kluwer. Jest to praca poświęcona analizie wybranych koncepcji sprawiedliwości globalnej na gruncie liberalizmu. W roku 2010 ukazała się również monografia dra hab. Bartosza Brożka pt. *The Double Truth Controversy*, wydana przez Centrum Kopernika.

Katedra Filozofii Prawa i Etyki Prawniczej uczestniczy w The Lifelong Learning Programme, który jest unijnym programem edukacyjnym.

Pracownicy Katedry ściśle współpracują z Polskim Towarzystwem Bioetycznym, angażując się w działalność statutową towarzystwa oraz organizację multidyscyplinarnych badań, seminariów, debat internetowych i konferencji, służących wymianie osiągnięć naukowych oraz opinii. Wyniki tych prac dostępne są na stronie: <http://www.ptb.org.pl/>

Pracownicy Katedry (prof. J. Stelmach, dr hab. B. Brożek, dr hab. W. Załuski), są aktywnymi uczestnikami w założonym przez ks. prof. Michała Hellera Centrum Kopernika Badań Interdyscyplinarnych, które jest jednostką wspólną Uniwersytetu Jagiellońskiego i Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II powołaną w 2008 r. na podstawie uchwał obu uczelni. W ramach współpracy z Centrum Kopernika prowadzone są badania w dziedzinie nauk kognitywnych, seminaria i wykłady oraz przygotowywane publikacje. Wyniki współpracy dostępne są na stronie Centrum:

<http://copernicuscenter.edu.pl>

Pracownicy Katedry (przede wszystkim dr W. Cyrul) współpracują również z Akademią Górniczo-Hutniczą w Krakowie, prowadząc wspólne badania naukowe nad kwestiami informatyzacji prawa.

Więcej informacji na temat aktualnych projektów badawczych, publikacji i działalności Katedry można znaleźć na stronie internetowej:

<http://www.law.uj.edu.pl/~kfpep/index.php?language=pl>